

Warszawa, 23.04.2026

Fundacja „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa”
ul. Joteyki 12/2, 02-317 Warszawa
biuro@cyfroweobywatelstwo.pl
+48 453 150 212

Szanowna Pani Barbara Nowacka
Ministra Edukacji Narodowej

**STANOWISKO FUNDACJI „INSTYTUT CYFROWEGO OBYWATELSTWA”
w sprawie projektu „Projekt o zmianie ustawy – Prawo oświatowe”
dotyczącego ograniczenia używania telefonów komórkowych w szkołach**

Fundacja „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa” z niepokojem ocenia obecny kierunek projektowanych rozwiązań w „Projekcie o zmianie ustawy – Prawo oświatowe” dotyczącym ograniczenia używania telefonów komórkowych w szkołach. W naszej ocenie rozwiązania wdrożone w tym kształcie nie tylko nie przyniosą zamierzonych rezultatów, ale mogą w przyszłości osłabić społeczne i polityczne poparcie dla potrzebnych regulacji w obszarze środowiska cyfrowego dzieci. Dlatego drogą otwartych konsultacji kierujemy poniższe stanowisko na ręce Ministra Edukacji Narodowej, Barbary Nowackiej.

Każdy obywatel/ka, także w wieku dziecięcym i nastoletnim, ma konstytucyjne prawo do ochrony i równości wobec prawa. Jeśli punktem wyjścia projektowanych zmian ma być dobro dziecka, rozumiane także jako umożliwienie szkole realizowania jej zadań na rzecz dzieci i młodzieży, proponowane zmiany prawne zawężają podmiot ochrony wyłącznie do uczniów szkół podstawowych publicznych i pomijają konieczność pilotażu oraz ewaluacji wprowadzanych zmian. Takie rozwiązanie tworzy nierówności systemowe, ogranicza skuteczność interwencji i uniemożliwia oparcie polityki na dowodach.

W październiku 2025 roku Fundacja ICO opublikowała poradnik „Higiena cyfrowa w szkole i w przedszkolu”, zawierający kompleksowe rekomendacje dla placówek edukacyjnych.

Wskazaliśmy w nim jednoznacznie, że skuteczne rozwiązania:

- muszą być dostosowane do etapu rozwoju dzieci,
- powinny uwzględniać kontekst szkoły,

- wymagają współodpowiedzialności całej społeczności szkolnej,
- powinny być oparte na mierzalnych efektach, a nie jednorazowej decyzji legislacyjnej.

Podtrzymujemy tę diagnozę. Jako interdyscyplinarny zespół ekspertek Instytutu Cyfrowego Obywatelstwa, łączących kompetencje z zakresu psychologii, pedagogiki, medioznawstwa, socjologii i oświaty, przedstawiamy trzy kluczowe uwagi do Projektu oraz rekomendację jego modyfikacji, postulując ich uwzględnienie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej .

1. Równość dzieci wobec prawa, w tym prawa do ochrony

Jeśli podstawą interwencji państwa ma być dobro dziecka, regulacja nie może obejmować tylko wybranej grupy dzieci, co ma miejsce w przypadku objęcia „zakazem” wyłącznie dzieci z państwowych szkół podstawowych.

Dzieci uczęszczające do szkół publicznych, społecznych i prywatnych powinny podlegać tym samym standardom ochrony. Wprowadzenie rozwiązań obejmujących tylko część systemu edukacji prowadzi do naruszenia zasady równości wobec prawa oraz tworzy nieuzasadnione różnice w poziomie ochrony dzieci. Dobro dziecka nie jest kategorią zależną od modelu finansowania placówki.

2. Strategia zamiast zakazu.

Rekomendujemy wprowadzenie „Strategii na rzecz higieny cyfrowej w szkole” w kilku wariantach, zróżnicowanych pod względem typu szkoły, etapu edukacji i proponowanego zestawu zasad, które jednocześnie będą obligatoryjne dla każdej szkoły: państwowej, społecznej i prywatnej.

Warianty Strategii powinny być oparte o zestaw zasad, który uwzględnia różne rodzaje partycypacji, etapy wdrażania zmian oraz praktyczne sposoby realizacji Strategii. Zasady i strategie, w przeciwieństwie do zakazu, pozostawiają szkole autonomię oraz z definicji są modyfikowalne.

Z doświadczeń Fundacji wynika, że regulacje oparte wyłącznie na zakazie często prowadzą do ich obchodzenia, a nie do realnej zmiany kultury szkoły i dobrych nawyków ekranowych jej społeczności. W efekcie powstaje system pozorny, który nie poprawia funkcjonowania szkoły i jest przeciwny, ukazując dorosłych jako niekonsekwentnych, a system państwa jako nieudolny.

Jednocześnie od lat współpracujemy ze szkołami, które na podstawie już istniejącego prawa z powodzeniem wprowadziły ograniczenia używania prywatnych urządzeń ekranowych na terenie szkoły i deklarują pozytywne, długofalowe efekty.

3. Konieczność precyzyjnego określenia celów regulacji, zakresu jej stosowania oraz uwzględnienia etapu pilotażu

Nieprecyzyjnie określony cel interwencji

Warunkiem skuteczności interwencji publicznej jest jasne określenie, jakie rezultaty mają zostać osiągnięte oraz w jaki sposób będą one mierzone. W obecnej formie projekt ustawy jest uzasadniany troską o zdrowie psychiczne uczniów. Uważamy, że jest to uzasadnienie niewystarczające z perspektywy projektowania skutecznej polityki publicznej. Na zdrowie psychiczne dzieci wpływa wiele czynników, w tym w dużym stopniu korzystanie z urządzeń cyfrowych poza szkołą, co istotnie ogranicza możliwość przypisania regulacjom szkolnym mierzalnych efektów w tym obszarze.

Z tej perspektywy celem regulacji powinno być przede wszystkim wsparcie szkoły w realizacji jej podstawowych funkcji: prowadzenia procesu dydaktycznego, zapewniania bezpieczeństwa oraz wspierania rozwoju społecznego uczniów.

Niespójny zakres regulacji dotyczący urządzeń i użytkowników

Zgadzamy się, że w realizacji tych zadań istotnie dzisiaj przeszkadza niekontrolowane używanie prywatnych urządzeń ekranowych przez uczniów, ale także przez nauczycieli oraz, w określonych sytuacjach, rodziców przebywających na terenie szkoły. Dlatego „Strategia na rzecz higieny cyfrowej w szkole” powinna uwzględniać zestaw zasad używania takich urządzeń dla każdej z grup społeczności szkolnej.

Prywatne urządzenia cyfrowe stanowią dziś istotny dystraktor, który utrudnia wielu uczniom koncentrację, a nauczycielom prowadzenie lekcji. Z doświadczeń Fundacji wynika, że niekontrolowane używanie prywatnych urządzeń ekranowych przez różne grupy użytkowników stanowi istotny czynnik rozpraszający, utrudnia koncentrację uczniów i prowadzenie zajęć, a także zwiększa ryzyko incydentów związanych z bezpieczeństwem, w tym przemocy rówieśniczej z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych.

Dodatkowo, w praktyce funkcjonowania szkoły mamy do czynienia z różnymi kategoriami technologii (telefony komórkowe, smartwatche, tablice multimedialne, dzienniki elektroniczne), które pełnią odmienne funkcje i wymagają zróżnicowanego podejścia regulacyjnego.

Ograniczenie regulacji wyłącznie do uczniów i ich smartfonów, pomija istotny wymiar funkcjonowania środowiska szkolnego i osłabia jej skuteczność.

Brak etapu pilotażu i ewaluacji

Projekt nie przewiduje etapu pilotażu, który pozwoliłby przetestować różne warianty regulacji w praktyce szkolnej, ocenić ich skuteczność oraz zidentyfikować potencjalne ryzyka i koszty wdrożenia.

Uwzględnienie fazy pilotażowej umożliwiłoby nie tylko dopracowanie rozwiązań przed ich powszechnym wdrożeniem, ale także stopniowe przygotowanie społeczności szkolnej do zmiany, ograniczając ryzyko napięć i konfliktów oraz zwiększając szanse na realną zmianę praktyk.

PROPOZYCJA „STRATEGII NA RZECZ HIGIENY CYFROWEJ W SZKOLE”

Rekomendujemy stworzenie „Strategii na rzecz higieny cyfrowej w szkole” w różnych wariantach, które pozwoliłyby różnym typom szkół na różnych etapach nauczania zastosować adekwatny zestaw zasad higieny cyfrowej, uwzględniających ograniczenia używania prywatnych urządzeń ekranowych, ale także uzasadniony wybór cyfrowych narzędzi dydaktycznych w szkole i kulturę komunikowania się przez internet w społeczności szkolnej. Strategia ta powinna także określać wskaźniki sukcesu, którymi mierzone będą efekty wprowadzonych zmian.

Rekomendujemy poprzedzenie wdrożenia strategii minimum rocznym etapem pilotażu, w ramach którego wszystkie szkoły w Polsce zobligowane byłyby do przetestowania wybranego wariantu Strategii (lub kilku, jeśli szkoła widziałaby takie uzasadnienie).

Spśród szkół w całej Polsce wybrana grupa powinna zostać objęta pogłębionym badaniem ilościowym i jakościowym na etapie pilotażu, na podstawie którego dopracowane zostaną wskaźniki pomiarowe oraz rekomendacje zmian w Strategii.

W efekcie pilotażu powinna powstać „Strategia higieny cyfrowej dla szkół” w kilku wariantach. Różnice w organizacji kształcenia i kulturze pracy między szkołami publicznymi, społecznymi i prywatnymi uzasadniają zróżnicowanie zestawu zasad, tak aby skutecznie ograniczać negatywny wpływ prywatnych urządzeń ekranowych na funkcjonowanie szkoły.

Przykładowe etapy wdrażania „Strategii na rzecz higieny cyfrowej w szkole”

Rok szkolny	Etap	Działania	Cele
2026/2027	1. PILOTAŻ	1.1 Szkoły otrzymują od państwa precyzyjną instrukcję wdrożenia wybranej strategii (standard wdrożeniowy), obejmującą cele, wskaźniki, procedury oraz sposoby	Ad.1.1) Amortyzowanie negatywnych skutków wprowadzanych zmian, takich jak: jak chaos, napięcie czy konflikty na linii rodzice-nauczyciele,

		<p>dokumentowania efektów.</p> <p>1.2 Udostępnione zostaje cyfrowe repozytorium materiałów edukacyjnych dla uczniów i uczennic, rodziców oraz rady pedagogicznej.</p> <p>1.3 Każda szkoła wybiera i wdraża jeden wariant Strategii. Możliwe jest łączenie wariantów, jeśli wymaga tego etap edukacji (np. wariant „Zero ekranów” dla klas 1-3 SP + wariant „Cyfrowa inicjacja” dla klas 4-8 SP”.</p> <p>1.4) W każdej szkole powołany zostaje koordynator wdrażania Strategii, który raportuje do systemu MEN realizację strategii i wskaźniki.</p> <p>1.5) Szkoły mają obowiązek mierzenia efektów (uwaga: wskaźniki muszą być adekwatne do możliwości zrealizowania pomiaru w szkole).</p> <p>1.6) Edukacja pracowników oświaty i samorządów na temat Strategii: jej elementów, celów i sposobów realizacji.</p>	<p>uczniowie-nauczyciele czy szkoły-MEN.</p> <p>Ad.1.2) Szkoły otrzymują wsparcie (repozytorium) w edukowaniu społeczności szkolnej, co pomaga w adaptacji do zmian i sprzyja ich pozytywnemu postrzeganiu.</p> <p>Ad.1.3) Szkoły znają różne warianty Strategii i swoje indywidualne potrzeby.</p> <p>Ad.1.4-1.6) Transfer wiedzy do szkół i samorządów, wspierający szkoły w realizacji Strategii.</p>
2026/2027	2. EWALUACJA I OPTIMALIZACJA	<p>2.1. Wybrane szkoły zostają objęte pogłębionym badaniem ilościowym i jakościowym.</p> <p>2.2 Testowanie zarówno wariantów strategii i zmiennych, jak np. typ szkoły i etap edukacji, ale także wskaźników do przyszłej samodzielnej ewaluacji przez szkoły.</p>	<p>Ad.2.1) Uzasadniona wynikami pilotażu Strategia przygotowana do wdrożenia. Rekomendacje konkretnych wariantów dla typów szkół i etapów nauczania.</p> <p>Uzupełnione repozytorium materiałów wspierające szkoły w dalszym wdrażaniu strategii.</p> <p>Ad.2.2) Stworzenie metody samodzielnej ewaluacji i raportowania przez szkoły.</p>
2027/2028	3. WDRAŻANIE, KONTYNUACJA I OPTIMALIZACJA	<p>3.1 Szkoły kontynuują lub modyfikują wybrane strategie.</p> <p>3.2 Ministerstwo Edukacji Narodowej opracowuje wnioski</p>	<p>Optimalizacja Strategii; uzyskanie nowej wiedzy na temat skuteczności</p>

		i identyfikuje najsukuteczniejsze modele dla r3oznych typ3w szk3w3.	rozwi3az3n i wykorzystanie jej w celach edukacyjnych.
--	--	---	---

Podsumowanie

W naszej ocenie tylko podej3cie oparte na jasno okre3lonych celach, pilotażu, ewaluacji oraz zr3oznicowanych strategiach wdrażanych w całym systemie edukacji daje realną szansę na poprawę funkcjonowania szkoły jako środowiska uczenia się i budowania relacji. Deklarujemy gotowość Fundacji „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa” do współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz innymi interesariuszami przy projektowaniu, testowaniu i wdrażaniu rekomendowanego modelu – w szczególności w zakresie opracowania standardów wdrożeniowych, materiałów edukacyjnych oraz narzędzi ewaluacyjnych. Dysponujemy doświadczeniem praktycznym, zapleczem eksperckim oraz wypracowanymi rozwiązaniami, które mogą wesprzeć państwo w prowadzeniu skutecznej i odpowiedzialnej polityki publicznej w tym obszarze.

W imieniu zespołu Fundacji „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa”:

Magdalena Bigaj – medioznawczyni, prezeska Fundacji ICO, medioznawczyni, współautorka badań nad higieną cyfrową w Polsce i autorka książek popularnonaukowych

Marta Puciłowska-Schiemann – kulturoznawczyni, wiceprezeska Fundacji ICO, wieloletnia trenerka w zakresie kompetencji cyfrowych i odporności psychicznej

Dr Justyna Hofmokl – socjolożka internetu, kierowniczk zespołu badań i analiz Fundacji, współautorka badań i raportów o wpływie technologii na społeczeństwo.

Dr Agata Ludzis-Todorov – medioznawczyni, adiunktka Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, ekspertka w zespole badań i analiz Fundacji, edukatorka higieny cyfrowej,

Ewa Przybysz-Gardyza – pedagożka i wieloletnia nauczycielka, dyrektork szkoleń Fundacji ICO, edukatorka i koordynatork programów z zakresu edukacji cyfrowej i medialnej

Edyta Daszkowska - ekspertka merytoryczna Fundacji ICO, edukatorka higieny cyfrowej

Katarzyna Bartosik - psycholożka, ekspertka merytoryczna Fundacji ICO, edukatorka higieny cyfrowej

Instytut Cyfrowego
Obywatelstwa

Fundacja „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa”

ul. Joteyki 12/2, 02-317 Warszawa

biuro@cyfroweobywatelstwo.pl

+48 453 150 212

NIP 5223232253 | KRS 0000984742

www.cyfroweobywatelstwo.pl

www.higienacyfrowa.pl

www.internetdzieci.pl